

מעשה בבחור שהיה חם לכל דבר שבקדושה. עם כניסתו ליישיבת "קול תורה" ראה בשבת בחור מוחה כפיים. העיר לו שהדבר אסור.

סיפור ההערה התגלגל בישיבה. לאחר מספר ימים קרא לו רבי שלמה זלמן והעירו: "מאפה אתה ממציא הלכות, אתה רב בישיבה, אתה מורה הלכה?!"

התפלא הבחור ואמר: הרב, הרי הלכה זו כתובה מפורש בשו"ע לאיסור.

אמר לו מרן: "פה בישיבה יש רבנים, הם הקובעים בישיבה את ההלכות!"

אסור להשמיע קול בשבת לפי קצב, כגון על ידי מחיאת כפים, אם לא בשמחה של מצוה או בשינוי. (משנ"ב של"ט ח) מותר למחוא כפיים בדרך רגילה כדי להעיר את הישנים, או כדי להשתיק את המסובים, אך אין לעשות זאת לפי קצב מסויים. (שמירת שבת כהלכתה" החדש פכ"ח מ"א-ב)

ראה אהרן את חור שחוט לפניו, אמר אם לא אשמע להם יעשו בי מה שעשו לחור ויתקיים בי 'אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא', ולא יהיה להם תקנה לעולם, מוטב שיעבדו לעגל, אפשר שיהיה להם תקנה בתשובה!" (סנהדרין 1. ועיין בראשונים מי הכהן ומי הנביא...)

חידה: מתי היה חטא העגל? תשובה: בימי בית שני...

מי היה האיש שהציל את ישראל מחטא העגל? יוחנן כהן גדול!...

יוחנן כהן גדול ביטל את הנוקפין – בבית המקדש כשהיו הכהנים רוצים להפיל את העגל לארץ כדי לשוחטו, היו מסרטין לעגל בין קרניו כדי שירד דם בעיניו, ואינו רואה ואינו מתחזק כל כך על רגליו. בא יוחנן כהן גדול וביטל, משום דנראה כמום.

ובמשנה מובא, שהיו חובטין את העגל במקלות, להפילו לארץ כדרך שעושין לפני עבודת כוכבים. אמר להם יוחנן כהן גדול 'עד מתי אתם מאכילין טריפות למזבח... עמד והתקין להם טבעות בקרקע, להכניס צואר בהמה לתוכו. (סוטה מה. רש"י ועיי"ש במפרשים)

המעשה הבא סופר בימים אלו, ב"שבעה" על הרבנית פראג, אחותו הצעירה של רבי שלמה זלמן. בעלה גאון מופלג נפצע בידי ערבי מתנקש בדרכו לכותל המערבי.

מדי חג הם היו באים לביקור חג אצל האח רבי שלמה זלמן במוצאי יום טוב ראשון. לשנה אחת רבינו עמד בכניסה לביתו וראה את אחותו טורחת ומביאה את בעלה בכסא גלגלים.

במוצאי יום טוב הבא רבי שלמה זלמן התפלל ערבית במזנין המוקדם. וקודם שהספיקו הזמין מונית ובא אליהם לביקור. וכך היה מעתה בכל חג, רבי שלמה זלמן היה מקדים להתפלל ערבית ומגיע הוא אליהם לביקור חג. (נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג א"ס)

המעשה ארע בימים בהם שכנה מאפיית המצות הלפרין במקומה הראשון, בשכונת כנסת שבירושלים. משפחת אויערבאך הגיעה למאפיה בערב כדי להתכונן למחר, ליום הגדול, יום אפיית המצות, שהכל יתנהל כראוי.

הבחור ר' שלמה פ. בנו של אחד מגדולי חכמי ירושלים עבד במאפיה, הוא היה אחראי על הנקיון, על הכלים וכו'. אחד מתפקידיו היה להדריך את הבאים לאפות את מה עליהם לנקות, את מה לפרק, ואת מה אסור לפרק במכונות.

רבי שלמה זלמן ניגש אליו וביקש ממנו להדריך את בני המשפחה. שלמה עשה כן, כשסיים הלך לדרכו.

בערב, לפני הליכתם הביתה שאל רבינו "היכן שלמה, היכן שלמה?" כשאמרו לו ששלמה הלך לא נחה דעתו.

לאחר יומיים נפגשו שוב. רבי שלמה זלמן אמר לו חיפשת אותך... הוציא עשרים לירות מכיסו ונתנם לו.

הבחור שלמה טען: "הרב, הכסף לא מגיע לי, ביצעת את תפקידי". אך עם מרן אין ויכוח "קח, זה מגיע לך".

(נר לשולחן שבת" מפי בעל המעשה)

בפורים קטן ירבה קצת בסעודה ובשמחה. (רמ"א תרצ"ז)

כשחל פורים קטן בערב שבת, הגם שאין דרכו לאכול בשר בערב שבת, ביום הזה יאכל וישמח, אך לא ימלא את כריסו, בשל סעודת שבת!

מתי הערים מוקפות החומה ירבו בסעודה? בלוח א"י הביא שגם המוקפין מרבים בסעודה ב"ד, כמשנ"ב בשם הפמ"ג. (ס"ק ד) **מרן הגרש"ז אויערבאך** כתב שלא נקטינו הכי, כמו שכבר העירו על דברי המשנ"ב. ("הליכות שלמה" פי"ט הערה 28) וכן כתב הגאון רבי אברהם יעקב זלזניק, שמוקפין שמחים בט"ו. (קובץ המועדים פורים מוכן י"ם) וכ"כ הגאון רבי שריה דבליצקי. ("זה השולחן", הרצה להחכים ועיין "בירור הלכה" ו"שנה מעוברת") **הרי שהשבת עליהם להוסיף מאכל בסעודה, כר"ח שחל בשבת!**

ובאותו ענין - מתוך תשובתו של רבי שלמה זלמן אויערבאך

אודות אבלות בט"ז אדר בפורים המשולש

"אין אני יודע מה המנהג, מעולם לא שמעתי, ותמה אני על עצמי למה לא חשבתי אפילו בזה, ועתה אכתוב מה שנראה לעניות דעתי מסברה, אף שלא נתבקשתי על כך..." (פורים משולש" עמי קנ"ב)

השבוע יחול יום הזכרון לרבינו, פאר הדור, עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך, ראש ישיבת 'קול תורה', כי אדר א' תשנ"ה במשך שנים רבות, בנו הגאון רבי ברוך ומשפחתו, גרו בבית מרן ודאגו לכל צרכיו במסירות מופלאה.

פעם סיפרה אשת רבי ברוך לבת משפחה: רבינו תמיד לאחר שסיים לאכול או כשהכינה לו לשתות היה לוקח את צלחתו או את הכוס, מניחם בכיור, פותח את הברז וממלא אותם מים.

כששאלתיו: "הרי בין כה אני שוטפת אותם..." השיב לי רבינו: "אבל את אינך צריכה להתעסק עם הרוק שלי..."

(נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג בן המשפחה)

סיפר לי חבר, ת"ח יקר: באתי בשליחותו של רופא מפורסם שהיה לו קשר עם רבי שלמה זלמן, לשאול את רבינו שאלה חדשנית הנוגעת לו למעשה. היתה זו שעת צהריים מוקדמת של חול המועד. שאלני רבי שלמה זלמן בעדיניות אם נוח לי לבוא עוד חצי שעה, או בשעה שלש. השבתי בחיוב.

כשחזרתי, התנצל והסביר כי באותה שעה שבאתי הוא יושב עם אשתו ומשוחח עימה. רבינו שמע את שאלתו של אותו רופא, הוריד את ראשו ולא ענה תשובה, נתן להבין שאין תשובה.

כשחזרתי לרופא, שאלני: מה היתה תשובת הרב אויערבאך? סיפרתי לו. שאל: איך הוא הגיב? השבתי: שפת הגוף שידרה סירוב מוחלט להתייחס לנושא. הרופא התרגש, יצא מגדרו, ואמר 'איזו חכמה גדולה טמונה בו'.
(נר לשולחן שבת)

מסדר קידושין כפשוטו...

'כשאחי הבכור בא להזמין את מרן לחתונתו, אמר לו רבינו: "אני אסדר לך קידושין, הרי אביך היה מראשוני תלמידי בישיבה".

בהזמנה היתה כתובה השעה שש. רבי שלמה זלמן היה הראשון באולם, ישב במזרח לבדו. לאחר החופה ניגש רבינו בירך את אבי ב'מזל טוב', והוסיף "אני הגעתי בזמן..."

בחופה, כשהכריזו 'הרב פלוני מכובד בברכה אחריהא' התברר שאותו רב הלך להתפלל תפילת מנחה... כיון שעמו עזבו עוד מספר מכובדים להתפלל, לא ידעו את מי לכבד בברכה. אבי החל להסתודד עם המחותר - אבי אמר שצריך לכבד את הרב פלוני בן משפחתי, והמחותר הגיב 'רגע, אחפש מהצד שלי...'

רבינו שראה את שקורה ואת מה שעלול לקרות... אמר 'תביאו את הכוס' ולהפתעת כולם בירך על הכוס'.
(נר לשולחן שבת" מפני הרה"ג מנ)

'מעשה בן משפחתי, שבהיותו בחור מבוגר בישיבה שימש מדריך, בין תפקידיו היה לדאוג שהבחורים יסדרו את המיטות.

רבי שלמה זלמן היה נח מנוחת צהריים בישיבה והנ"ל היה חבר חדר שלו בצהריים. כשמון שם לב שמיטתו לא היתה מוצעת כראוי לאחר שנת הצהריים. העירו בשנינות: "המדריך מדריך את כל הבחורים אבל למדריך אין מדריך!" הרמז הובן... (שם)

ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובעניין מלאכה מתורת מרן בעניני הפרשה

רבינו דקדק להתפלל בבית הכנסת דוקא, ואף שהיה מנין בביתו וההליכה היתה לו לטורח גדול. ועם כל זה, בימי השבעה על חמיו הג"ר רבי אריה ליב רוחמקין התפללו בבית גם את תפילות שבת קודש, מפני כבוד חמותו שרצתה בכך.
(הליכות שלמה" ה' הערה 5)

זימרו אלה אלהיך ישראל

אסור להתרפאות בבית חולים של נזירות, שכידוע הן אדוקות מאד, ויחד עם הטיפול המסור מערבות גם את דתם ותיפלתם לאותו האיש. ואפשר שאפילו מנסות להשפיע על החולה להודות במישרין או בעקיפין - לאמונתם, ולכן הדבר יהיה אסור אפילו בחולה שיש בו סכנה.
(נשמט אברהם" יו"ד קנ"ה ג')

מעיינות שנטען שהם מרפאים דרך נס ואמונה של תיפלות, אין להם דין של ע"ז, ואינם נאסרים, כיון שהם מחוברים לקרקע.

ואף שהגויים טוענים שהעבודה זרה היא זו שמרפאת, ונותנים שבה והודאה על כך, מכל מקום אין בזה איסור אם היהודי מתרחץ בהם מסיבות בריאותיות, דוגמת ריכוז המינרלים שבהן. אך אם הוא חושב שיתרפא בגלל השפעות האליל אסור. (שם ד')

קשר תפילין הראה לעוני

העומד להניח תפילין בבית הכנסת ושמע שבחדר אחד אומרים קדושה, מותר ללכת לשם לומר קדושה עם הציבור, ואין בזה משום אין מעבירין על המצוות.
(הליכות שלמה" ד' ב' ועיין משנ"ב כ"ה ד')

המסיר את התפילין וחוזר ומניחם, יעמוד, אפילו היתה דעתו לכך כשהסירים, ושונה מטלית שאינו צריך לעמוד, דבתפילין ההנחה היא עיקר המצוה וצריך שתהא בעמידה.

היה בגד חוצץ בין התפילין לזרוע בשעת הברכה, ומיד אחר הברכה הסיר את הבגד, מסתבר שיצא ידי הברכה.
(שם ט"ז)

לא היו הפרשיות בתוך הבתים בשעת קשירת קשר התפילין, התפילין כשרים, ואין בזה 'משום תעשה ולא מן העשוי' - דהרי אנו פוסקים כר"ת, ש"וקשרתם" הולך על ההידוק, ופלא גדול על ה"דעת קדושים" שכתב להזהר בכך 'משום תעשה ולא מן העשוי'. (שם כ"א)

חלץ את התפילין בעת אמירת 'הי רצון... שנסמור חוקיק' בסוף קדושה דסידרא.
(שם י"א הערה 45 ועיין בערה"ש כ"ט ג')

כשבאו לו תפילין של ר"ת מירושת אביו, התחיל להניחם בביתו בכל יום, אך לא קרא בהם קריאת שמע, אלא אמר פרקי תהילים, ונהג לפתוח במזמור שכנגד מספר שנותיו.
(שם)

החולץ נעליו בערב שבת כדי לנעול את נעלי השבת, או כדי לנקותן לכבוד שבת, נראה שחולץ ימין תחילה, שהרי הוא לשם מצות כבוד שבת.
(הליכות שלמה" ב' כ"א ועיין" שסברתו אודות עיוהכ"פ וט' באב)

"אמר המן לאחשורוש, כשלוקחים אחד מאומה זו לעבודת המלך אומר שבת היום... נופל זבוב לכוס של אחד מהם, זורקו ושותרו..."
(מגילת יג)

הורה הט"ז: זבוב שנפל לתוך משקה או תבשיל, מותר להסירו יחד עם מעט מאכל או משקה. (משנ"ב ש"י"ט ס"א, שו"ת "אבן ישראל" ט" כ"ה) **חידש מרן הגרש"ז:** כיון שרבים חולקים על הט"ז אין לסמוך על היתר זה אלא רק בנוגע לזבוב, שלדעת הרבה אחרונים לא שייך בזה כלל בורר, או בעצמות דגים דהוי תיקון אוכל, אך במקום שיש בורר גמור, יש להוציא הרבה אוכל באופן שלא חל שם פסולת על מה שמוציא.
(שמירת שבת כהלכתה" החדש פ"ה כ"ד, פ"ג י"ט)

והוסיף רבי שלמה זלמן שאם מפוזרים בתבשיל חרקים רבים, גם לט"ז אסור להוציאם עם מעט מהאוכל, מכיון שכל האוכל מעורב עם פסולת הוא מתקנו בזה.
(שם פ"ג הערה מ"א)

אף שבשו"ע פסק שאין מתעמלין בשבת (שכ"ח מ"ב), מכל מקום ההתעמלות שאנו עושים כיום היא להתענג, כמו אנשים שעושים התעמלות בוקר שמותר להם לעשותה בשבת מפני שעושים את זה לשחרר את הגוף, והוי כמו שכתב המחבר אודות הבחורים המתענגים בקפיצתם וריצתם, שמותר, ורק התעמלות שהיא לרפואה - כמו שעושים לחולים כדי לשחרר את הליחה זו ההתעמלות המוזכרת בשו"ע לאיסור. (שולחן שלמה" רפואה ח"ב ר"ט)

מלאכת צידה היא רק אם קשה לתפוס את בעל החי, אבל אם הוא מתחבא והעבודה היא רק למוצאו ולאחר שמגלים אותו יכולים בקל לתפוסו, באופן זה לא חשוב צידה, "החיפוש אחר המחבוא לא שייך למלאכת צידה!" (שולחן שלמה" שבת ש"ט ז' ב' ועיין" ש')

אמר מרן בשיעורו: לדעת רש"י, בגמור עשיית החפץ חייב אדם משום מכה בפטיש, כגון אם מרכיב שעון שיש בו עשרים ברגים ולא סיים להבריג את הבורג האחרון ובשל כך אין השעון פועל, אין בזה איסור מן התורה, לא משום בנין, ולא משום מכה בפטיש, רק משום מוקצה שהוא דרבנן!

כמו כן אפשר מהתורה להרכיב מכונת שלימה חוץ מגלגל אחד שאי אפשר לנסוע בה, ואין בזה איסור מהתורה.

אמנם לדעת הרמב"ם כל פעולה ופעולה יש לה תחילה וסוף, והוא המכה בפטיש.
(שולחן שלמה" יום טוב תקי"ט א')

כשמדובר במחקר נסיוני ללימוד על מחלה ודרכי הטיפול בה, מותר לאדם להסכים לצער קטן כגון שיקחו ממנו דם וכדומה, דבכגון זה יש לו בעלות על גופו.
(נשמט אברהם" יו"ד קנ"ה ד')

אדם שמוכן לתרום כליה עבור תשלום, נראה שגם אם רוצה לפרוע חובותיו, מכל מקום הואיל ויודע שמציל בזה נפש מישראל ודאי עושה מצוה, אע"ג שלהצלה לבד לא היה תורם. ולענין המתווך בין החולים לתורמים, דבר זה מותר לכתחילה, ואין בזה שום דבר מגונה או עבירה, כי את כספו הוא מקבל עבור המאמץ והטריחה למצוא ולתאם ביניהם.
(שם ח"מ ת"כ א')

בעלון שעבר, בעניני ז' אדר הבאתי מספר מיוחד ממחברי זמננו, שכתב שהח"ק מציינים את ז' אדר באדר ב' כיון שז' אדר א' יכול לחול בשבת. **העירוני בצדק** כמה וכמה ת"ח מקוראי העלון, שז' אדר א' גם אינו יכול לחול בשבת. והחשבון פשוט, שהרי א' אדר א' אינו חל על פי הלוח ביום ראשון אלא רק בימים ב', ד', ה' ושבת, עיין טור תכ"ח. (נר לשולחן שבת)